KURUCUSU VE BAŞ MUHARRİRİ ESAT ÂDİL MÜSTECABİ

GERÇEK

DÂVÂMIZ : DEMOKRASİ
İDEALİMİZ : SOSYALİZM
REHBERİMİZ : MİLLÎ REALİTE

Yıl: 1 — Sayı: 9 ★ Fiyatı 10 Kuruş ★ HAFTALIK, SOSYALİST, SİYASÎ GAZETE ★ 19 - Nisan - 950 Çarşamba

Yabancı Sermaye Meselesi

Türkiyenin muhtaç olduğu sanayi inkılâbının millî sermaye ile başarılmasını istiyenlerle, kapitalizmin cihanşümul rolünü bilmemezlikten gelenlerle, ve yabancı sermaye düşmanlığının, yarı müstemleke olmak tehlikesini uzaklaştırmaya kâfi geleceğini sananlarla hemfikir değiliz.

Yazan: Esat Âdil MÜSTECABİ

Türkiyenin sanayi inkılâbına niçin muhtaç bulunduğunu "Gerçek" in muhtelif sütunlarında türlü vesilelerle bir çok defalar izaha çalıştık. Bu gün, bir kere daha ayni mevzu üzerinde konuşacağız.

Tarih sırasiyle, üç hâdiseyi hatırlatmak faydalı olacak:

1 — Türk - Sovyet dostluğunun yürürlükte bulunduğu günlerde Kayseri mensucat fabrikası, Sovyet tekniğinin ve teknisyenlerinin yardımiyle kurulurken memleketin muhtelif köşelerinde fısıltılar başlamış ve nihayet Büyük Millet Meclisinde, itirazlar yükselmişti: "Sovyetlerin, Türkiyenin sanayileştirilme yolundaki yardım ve gayretleri tehlikelidir. Sanayileşmesinin ardından komünizm gelir!"

2 — 1936 yılında, Londra iktisad konferansında, Hitlerci yeni nizam mümessilleri hiddetle bağırmışlardı: "Türkiyenin sanayileştirilmesi bir cinayettir. Bu memleket bir ham madde anbarı olarak kalmalıdır. Muhtaç olduğu makineleri biz ona temin edebiliriz."

3 — Ve nihayet 1950 de "Türkiyenin sanayi inkılâbını çabuklaştırması lâzımdır. Ortaçağ istihsal sistemini devrimek için toprak endüstrisini kurmalıyız. Bunu millî sermayeden beklemek, tekâmülü kendi haline bırakmaktır. Yabancı sermaye ve tekniği memlekete girmeli ve Türkiye kapitalist memleketlerin müşterisi olmaktan kurtulmalıdır" dedik.

Bir çok goşist muhitlerde kıyamet koptu. Amerikan sermayesinin ve Marşal plânının taraftarlığiyle itham edildik.

Bu birbirine zıt itirazların, gerçekte birleştiği nokta şudur: Türkiye kendi haline bırakılmalı, gelişmesi kösteklenmelidir.

Sovyet teknik ve sermayesine itiraz edenlerle, Amerkan teknik ve sermayenin tabiiyetimzie girerek yerli kapitalizm ile işbirliği etmesine itiraz edenler arasında netice bakımından hiç bir görüş ayrılığı mevcut değildir.

Yabancı sermayenin; kendi memleketinde, kendi işçisini ve kendi ham maddesini kullanarak vergisini kendi devletine ödeyerek emtiasını bizim pazarlarımıza sürmesini ve kârını bizim sırtımızdan çıkarmasını hoş görmek; buna mukabil bu sermayenin bizim kontrolümüz altında millî sanayiimizin gelişmesine yardım etmesinden korkmak; basit bir demagojiden ibarettir.

Bugünkü sanayiimizin bile büyük çapta yabancı sermayenin iştirakiyle tutunmakta olduğunu, Türk tabiiyetine girmiş Fransız, İngiliz, Hollanda, Alman, İtalyan sermayelerinin mevcudiyetini inkâra kalkışmakla hiç bir şey elde edilemez. Dar görüşleri bir tarafa bırakarak meseleyi olduğu gibi kavramaya çalışmalıyız;

1 — Nereden gelirse gelsin, memleketimize yabancı sermayenin girmesini, millî sermaye ile işbirliği etmesini kolaylaştırmalıyız.

2 — Yabancı sermayeyi icabında kendi memleketindeki normal kârından fazla kâr temini suretiyle toprak endüstrisinin kurulmasında vazifelendirmeli ve onu her türlü propaganda ile hırslandırmalı, işathlandırmalıyız.

3 — Ham maddelerimizi satıp onların mamulünü satın almak mecburiyetinden kurtulmak ve dışarıdan gelen katmerli istismarı önlemek için de imalât sanayiimizdeki gedikleri yine yabancı sermaye ile kapatmanın yolunu bulmalıyız.

4 — Millî sanayii millî sermaye ile geliştirmek gibi son derece ağır tempolu bir tekâmülün taraftarlığını etmekten vaz geçmeliyiz.

5 — Yabancı sermayenin sömürgeciliği, bu sermayenin Türkiye dışında kalmasiyle dişlenir ve keskinleşir. Onun Türkiye tabiiyetine girmesi sivri dişlerinin törpülenmesi demektir.

Son derece basitleştirerek izaha çalştığımız bu meselede belki bizi bir taktikçi gibi görenler olacaktır. Onlara, aldandıklarını söylemek kâfi değildir. Bizi, oyalayıcılıkla itham edenlere de yanıldıklarını ispat etmekden bir şey çıkmaz. Fakat asıl yanılmamalarını, aldanmamalarını bilhassa icap ettiren büyük mesele şudur: Altı milyon ırgadı, toprak endüstrisinin şuurlu birer amelesi haline getirmek ve Türkiyenin istihsal sistemini rasyonalize ederek millî kapitalizme kendi tarihî rolünü sür'atle tamamlatmak.

ADAY LİSTELERİ

Parlâmentarizm bir çok memleketlerde zaten soysuzlaşmıştı Bizim siyaset pazarlarımızda da bir damping havası esiyor.

Bütün ömrünce, belediye âzâlığına hasret çekmiş olanların bi'e milletvekilliğine aday gösterilmeleri bunun bir delilidir.

İRTİCA HAREKETİ

İstiklâl Savaşının başlıca kahramanlarından Mareşal Fevzi Çakmak'a yapılan muhteşem cenaze töreninden, irtica unsurlarının geniş mikyasta faydalanarak gençlik hareketine bir Talebe-i Ulûm hareketi çehresi vermeğe kalkdıkları anlaşılmıştır. Birçok defalar yazmış olduğumuz gibi, Kur'an din ve dünya işlerini ayni zamanda idare etmek isteyen esasları ihtiva eder ve samimî bir dindar, Tanrı sözü olan Kur'anın din işlerine ait kısmı ile yetinip diğer kısmını almayı kabul edemez. Zira bu Tanrı sözlerinin yarısının yanlış ve eski olduğunu kabul etmesi demektir. Bu da dinin sistem olarak inkârı olur. Şu halde demokrasi hareketi, irticaa her vesile ile faydalanıp inkılâba karşı gelmeyi sağlayacaktır. İlâhiyat Fakültesi, din dersleri, tekkelerin açılması gibi teşebbüslerin irticaı körüklememesi gayri kabildir. Ve Mareşal Çakmak'ın cenazesindeki harekete benzer hareketlere her zaman intizar etmek gerektir.

MUALLİMLER BİRLİGİ

Muallimler Birliği ile Öğretmen Okullarını Bitirenler Cemiyetinin birleşme teşebbüsü münasebetiyle Muallimler Birliğinin bütün öğretmenleri bir arada toplamak hususundaki faaliyetinin şüphesiz iyi bir hareket olduğunu söylemek isterdik, fakat şu soru daima zihnimizi kurcalıyor:

— Muallimler Birliği Atatürk inkılâbının kökleşmesi hususunda şimdiye kadar ne yapmıştır?

BİR ISRAR KARARI

"Çin Mücahidlerine Bizden Selám" başlıklı yazıdan dolayı başmuharririmiz Avukat Esat Âdil hakkında İstanbul 2 nci ağırceza mahkemesince verilmiş olan beraat kararının yargıtayca bozulması üzerine duruşmaya yeniden başlanmış ve kapalı olarak devam etmekte bulunan muhakeme sona ermiştir.

2 nci ağırceza mahkemesi, yargıtay bozma kararına uymayarak ilk kararında oy birliğiyle ısrar etmiştir.

İBRET TAŞI

MAVİ BONCUK

İşçi sendikalarından birinin "Siyaset" yaptığı iddiasiyle kapatıldığı malûm. Biz, bu baskıyı protesto etmeğe bile lüzum görmedik. Çünkü, burjuva partilerinin işçi sınıfını kendi politik mücadelelerinde bir yedek kuvvet olarak kullanmak istediklerinin farkındayız.

Sendikalara tavsiye ederiz:

Mevcutt partilerin herbirine birer "Mavi boncuk" gönderilsin!

NAZIM HİKMETİN HASTALIĞI

Bir taraftan muhakemenin iadesi, bir taraftan da hastalığı dolayısiyle infazın tecili için, büyük millî şairimiz Nâzım Hikmet hakkındaki teşebbüsler maalesef henüz müspet bir netice vermemiştir.

Kendisini, Üsküdar cezaevinde ziyaret etmiş olan başmuharririmize, Nâzım Hikmet şöyle demiştir:

— Açlık grevinden şimdilik vazgeçtim. Heyeti sıhhiye raporunu hâlâ vermedi. Tesirden âzâde bir heyeti sıhhiyenin hastalığımı teşhis edeceğinden ve cezanın infazının durdurulacağından eminim. Aksi halde, açlık grevine kat'î şekilde tekrar başlıyacağım.

Nâzım Hikmet'in sıhhî durumu üzerindeki nikbin mütalâaların maksadı mahsusla ortaya atıldığı kanaatindeyiz.

Şairimiz, ayni zamanda bir kaç hastalığın ıztırapları içindedir.

Başmuharririmiz, ayni cezaevinde bulunan demokrasi mücahitlerimizden Mehmet Ali Aybar ile de görüşmüşdür. Aybar, tam bir metanet içinde infazın sonunu beklemektedir.

PANİK

Mareşa'in tabutu başında şahlanmış olan "Heyecan" bir kaç gün içinde "Panik" oluverdi.

Asıl olan cesarettir. Korku değil. Heyecan ve cesaretlerine bu gün mazeretler uydurmaya çalışanlara itimat edilemez.

Halkı korkaklığa alıştıran hükûmetlerin ergeç ihanete uğrayacak'arı da muhakkaktır.

Milletini korkudan âzâde kılacak olan her hükûmet kendisini de, korkudan kurtarmış olur. Çünkü, "Elhâin - i _ hâif" sözü fertler için olduğu kadar, milletler için de doğrudur.

Sosyalizmin Ana Hatları

7 - Müsavatçılık ve Sosyalizm

Sınıflararası müsavatsızlığı kaldırmak, fertleri birbirine müsavî hale getirmek demek değildir.

Sosyalizme yükletilmeye çalışılan yersiz ve mânâsız isnadlardan biri de şudur: Gûya sosyalizm, bütün fertleri her bakımdan müsavi bir hale getirmek iddiasında imiş!

Bu, son derece saçma ve aptalca tertiplenmiş bir iftiradır. Sosyalizm bir ilim olduğuna göre, tabiat kanunlarını görmemezlik, bilmemezlik edemez.

Fertleri standardize etmeye kalkmak, tabiat kanunlarının dışına çıkmak olur. Çünkü fertler boy, kuvvet, bünye, renk ve zekâ bakımından, yani kısacası fizik ve moral bakımından hiç bir zaman ayni olarak doğmazlar.

Fertler arasındaki bu ayrılıklar zararlı değil, bilâkis faydalıdır da. Çünkü bu suretle iş bölümü daha çok kolay'aşmış olur.

Sosyalizm, ancak içtimaî sınıflar arasındaki müsavatsızlığı reddeder. Bundan fazlasını istemek tabiate aykırılık ve mânâsızlık olur.

Haklarda, hürriyetlerde, dünya nimetlerinden faydalanmakta eşitlik isteyen sosyalizmin ideali: Bütün fertleri fizik ve kültür bakımından kuvvetlendirmek, yükseltmek ve onları mensup oldukları insan cemiyetine faydalı birer unsur haline getirmekten ibarettir.

Bu ideal ile, fertleri kendi kaderine terkeden liberalizmin ideali arasında ne kadar büyük fark'ar bulunduğunu kısaca belirtelim:

Liberal sistemdeki sınıflararası müsavatsızlık ve içtimai adalet eksikliği yüzünden zeki ve kuvvetli doğmuş bir çok fakir çocukları ilk öğretimden bile mahrum kalırlar. Hayat mücadelesinin ağırlığı bunları daha çocukluk çağında çökertir. Diğer taraftan bunlardon çok daha çelimsiz, hastalıklı ve zekâ bakımından zayıf olan zengin çocukları ise son derece elverişli şartlar içinde yetiştirilir.

Halbuki sosyalizm, içtimaî adaletsizliği ve sınıflararası müsavatsızlığı önlemek suretiyle zekinin, kuvvetlinin çürümesine, aptalın ve hastalıklının da on plâna geçmesine meydan vermez. Zekinin kabiliyetlerini arttırma yollarını ararken, aptalı ve hastalıklıyı mümkün olduğu kadar normalleştirmeye çalışır.

Bugünkü cemiyette, içtimaî ve iktisadî düzensizliklerin sebep olduğu fizik ve moral eksiklik ve bozukluklara karşı sosyalist cemiyet sisteminin girişeceği ilmî mücadele sayesinde fertler arasındaki bir çok fark'arın ortadan kalkacağı iddia olunabilir.

Fakat bu; fertleri tıpatıp, birbirine müsavî, birbirine benzer hale getirmek demek değildir. Bu mücadele, tabiatten gelmeyen bir takım haksızlıklara, eksikliklere karşı koymaktan ibarettir.

Tarihimizdeki Klik

Tarihimize hâkim olan askerî klik, bütün sınıfları baskı altında tutarak kendine karşı birleştirmiş, bu yüzden bizde sınıf şuuru teşekkül edememiştir.

Yazan: Ali RÜŞENOĞLU

Dostum;

Doğuda sınıf mücadelesinin karakterini batıdakinin ayni sayan ve doğu tarihini bu gözle inceleyenler her zaman yanılmağa, doğunun kendisine has sosyal gelişmesini zorla batınınkine benzetmeğe çalışmak yüzünden de onu objektif şekilde anlayamamağa mahkûmdurlar.

Doğuda her zaman "Çiftlik sistemi" yani hâkim bir aşirî - asker - bürokrat kliğin idaresine bütün cemiyet sınıflarının toptan boyun eğişi sistemi vardır. Doğu tarihinin hiç bir devresinde bu kliğin bertaraf edilerek yerine batıdaki mânâsiyle, sınıflardan hiçbirinin geçtiği görülmemiştir. Daha doğrusu kliğin yüzyıllardanberi sürüp giden silâhlı terörü yüzünden sınıf şuur ve terbiyesinin uyanması, inkişaf etmesi mümkün olmamıştır. Halkın bazan eşkiyanın, bazan bir hamam tellâkinin, bazan bir paşanın veya şeyhin peşinden sürüklenip gittiğini görürsünüz. Bu hareketlerin hiçbiri muvaffak olamamış, **sistemde** en ufak bir değişiklik vuku bulmamıştır. Eşkiya ya yakalanarak kafası kesilmek veyahut kendisine paşalık verilmek suretiyle bertaraf edilmiş, Patrona hamamına dönmüş, şeyhler de şu veya bu şekilde zarar veremiyecek duruma sokulmuşlardır. Asker - aşirî - bürokrat klik bizde Selçuklardan beri mutlak hâkimdir. Celâlî isyanlarının aşağı ve orta sınıflardan, hatta zenginlerden de müteşekkil olması, sınıfı ne olursa olsun bütün cemiyet halkının kliğe karşı mücadele ettiğini gösterir. Cemiyet üzerinde hiç bir devirde, ve hiç bir şekilde bertaraf edilememiş olan böyle bir zümrevî baskının hüküm sürüp gitmesi, halkı derece, derece klik'e karşı birleştirmiş, bu yüzden de sınıflar arasındaki mücadele hiç bir zaman inkişaf imkânı bulamamıştır. Batı tarihi, sınıflar arasındaki mücadelenin tarihi iken, Şark tarihi bu klikle onun dışında kalan bütün cemiyetin mücadelesi tarihi olmuştur. Halk sınıfları arasında, hâkim sistemin yürüyüşünde hiç bir prensip değişikliği getirmemek üzere bir takım mücadeleler oldu şüphesiz.

Bu memleketi hakkı fetih olarak ele geçiren göçebe reisleriyle onların başlıca yardımcıları, aşirî sülâle etrafında toplanarak, memleketi aşirî timar sistemi içinde âdeta bir kışla gibi organize etmişlerdir. Halklara tek istihsal unsuru olan toprak üzerinde hiç bir mülkiyet hakkı vermiyerek onları kendilerinin köleleri ve istihsal vasıtalarından biri gibi kullanmışlardır. Bu suretle bütün ekonomik dayanaklardan mahrum bir halk kütlesi açlık ve sefalet neticesi isyan ettiği vakit, kendisine arka verebileceği bütün organizasyon ve malî desteklerden mahrum "Yaradana sığınıp" yürüyor, mesnetsiz hareketler de pek tabiî olarak ergeç tasfiye ediliyordu.

Memleketin bütün istihsal kuvvetlerini kendi askerî organizasyonu içinde idare eden aşirî klik bir taraftan iktisadî kaynakları elinde bulundurmak, diğer taraftan bu iktisadî baskıyı şiddetli bir askerî tazyikle takviye etmek sayesinde memleketin bütün can, hayat, enerji ve hareket kabiliyetlerini söndürmekte idi. Ayrı, ayrı sınıflara mensup olan halklar - en aşağı sınıf, en perişan durumda olmak üzere - klik tarafından derece, derece sömürülüyor, bu hal onları kendi aralarındaki tezatları unutup **saraya karşı** birleşmeğe mecbur ediyordu. İstiklâl savaşı, saraya ve onun dostlarına karşı halk sınıflarının müşterek son ayaklanmasıdır. İstiklâl harbinden sonra bu durum devam etti.. İzmitte gazeteciler Atatürk'e Müdafaai Hukuk yerine geçecek partinin hangi sınıfa dayanacağını sorunca o: adı Halk Partisi olacaktır ve bir sınıfı tutacaktır: Halk! Demiştir. (Cumhuriyet, 26 Mart, 1950, Falih Rıfkı).

Gerçekten istiklâl savaşından sonra kliğin, hemen ve sür'atle toplandığını, yeniden ortaya çıktığını görüyoruz. Klik artık eski sistemle yürünemiyeceğini anlıyor, bekasını, devam şartlarını arıyorudu. Manzara eskisinin ayni idi: Köylü, işçi ve orta sınıflar hatta zenginler klikten derece, derece şikâyetçi idiler. Fırsatı buldukça memnuniyetsizliklerini belli ediyorlardı. (Zenginler için sermayenin müdafii olan Ahmet Emin'in mücadelesini hatırlayınız).

Klik'e zaman, zaman dışardan **nüfuzlar** olmuştur. Bu nüfuz kliğe en yakın olan zengin tüccar, toprak ağası ve müteahhidlerden başlayarak miktarı aşağıya doğru gittikçe azalmak üzere cereyan ediyordu. Bu kliğin içinde Avrupadaki anlamiyle muhafazakâr, liberal, sosyalist, faşist ve komünist bir çok insanlar toplanıyordu. Nüveyi, saraya karşı son ayaklanmayı idare etmiş olan askerî zümre teşkil etmek üzere toplanan bu insan yığınına **sınıf** demek gayri kabildir. O bütün sosyal, siyasal tandanslarda bir çok insanları içine alıp icabına göre muhafazakâr, faşist, liberal; sosyalist hattâ (Bir ara komünist partisi kurarak) komünist görünmüş, hepsini kendi menfaatlerine göre **kullanarak** hegemonyasını devam ettirmeğe bakmıştır. O vaktiyle de Gürcü, Arnavut, Rum, Ermeni birçok beyler, paşalar yaratarak **milliyetlere** göre hareket etmiş, sonra da muhtelif tandanstdaki sınıflardan nümunelikler alarak ve **sınıflara** göre bir mecra kazarak hep ayni egoist maksadın peşinden koşmuştur. İmtiyazsız, sınıfsız olduğumuz teranesi buradan doğuyordu.

Görülüyor ki aşirî - asker bürokrat klik devrin icaplarına uyarak şekil değişmeleri geçirmiş fakat cemiyetin istihsal ve morfolojisinde hep ayni şey devam etmiştir: 1 — Karasaban. 2 — Kliğin dışında kalan bütün cemiyet!

SOSYÖLOJİ CEMİYETİ

Sosyoloji Cemiyeti, üyelerine gönderdiği bir mektupta yaz için de kongresinde okumak istedikleri raporların sosyoloji ile diğer ilimler ve sanat arasındaki münasebetlere tahsis edilmesini ve raporların Nisan sonuna kadar cemiyete verilmesini istemiştir. Şunu belirtelim ki, cemiyetin tespit ettiği konular arasında;

a — Modern sosyal psikolojiye,
b — Tecrübi sosyolojiye,
c — İstatistik'e,
d — Ekonomiye,
e — Türkiyenin işçi dâvasına en ufak bir yer ayrılmamış, köylü dâvası da nazarî şekilde ele alınmıştır.

SİNAN'İN BÜSTÜ

Mimarlık Fakültesi okurlarından Can Egeli tarafından yapılan Sinan büstü Cumartesi günü açıldı. Can Egeli'yi başarısından dolayş tebrik eder, başka eserlerini de görmek isteriz.

FİKİR VE SANAT

Bu ileri derginin ikinci sayısı da çıkmıştır. Dergide kuvvetli bir başyazı vardır. Bu yazı haklı olarak bütün devrimizi korkaklıkla itham ediyor. Yalnız çok garip bir nokta: Muharrir yazısına imza atmaktan korkmuştur.

BARIŞ

Yeni duyduğumuz bir isim, Rifat Pelvan "Barış" adlı ileri fikirli bir dergi çıkarmağa başladı. İlk sayısında enternasyonal problemlere geniş bir yer ayırmış. "Barış" dergisinin daha sonraki sayılarında enternasyonal problemlerle millî problemleri mezç etmek sırrına ereceğini ümit etmemiz için hiç bir sebp yoktur.

H T

Bu gün ortaya çıkan bir takım partilerin durumuna bakınca. sosyal bir kanun olan "Farklılaşma" ile karşı karşıya olup olmadığımız sorulabilir. Hepsi de kliğin dünkü mensuplarını (Meb'usu, vekili, elçisi ilâh) olan bu günkü parti kurucuları acaba sınıfî bir ihtiyacın mı, yoksa kliğin bu günkü dünya şartları icabı yeni bir şekil değiştirmesi ihtiyacının mı mahsulüdürler? Şuna dikkat edilsin ki, ortaya çıkan D. P. eski bir celâlî hareketi gibi, bir şeyh veya lursa olsun bütün halkı peşine takmağa muvaffak olmuştur. Demek ki, şarkın toptancı sistemi devam ediyor. Esasen o, öyle bir anda nasıl değişebilir? Diğer taraftan sınıf mücadelesinin şiddetle aleyhinde bulunmak hususunda ve bütün ana problemlerde D. P. ile C. H. P. arasında fark yoktur. Şu halde farklılaşmanın esasını teşkil eden **tezat** mevcut değildir. Klik zemin ve zamana göre şekil değiştiriyor. Arada bir hareket olarak çok geç zuhur eden düzme burjuvazi ile endüstri çiftliklerini temsil eden klik arasında bir mücadeleden bahsedilebilir.

Sınıf mücadelesinin tasfiyesine doğru gidilen bir devirde bizde sınıf mücadelesinin esaslarına dayanan bir tekâmülün başladığını görsek bile böyle uzun bir tekâmül için vakit kalmamıştır. Bütün mesele kliğin zayıflaması ve burjuva demokratik hareketi esnasında halkçı bir kliğin iktidara geçmesidir.

Sosyalistçe Sanat Anlayışı

Yazan: Orhan MÜSTECABİ

Memleketimizde son zamanlarda çıkmaya başlayan bazı sanat dergilerinin, eski san'at anlayışı dedikleri klâsik burjuva san'atiyle yaptıkları mücadeleler ve ileri bir san'at görüşünün mahsulü olan neşriyatları muhakkak ki faydalı sonuçlar vermekte ve birçoğumuza istifade edebilme imkânları sağlamaktadır.

Herbiri bilerek veya bilmeden dünya üzerindeki muhtelif san'at cereyanlarını temsil eden bu dergilerin, birçok maddî zorluklara karşı yayın hayatlarını devam ettirebilmeleri takdire şayandır.

Yalnız biz bu arkadaşların bazılarında, bütün iyi niyetlerine rağmen, günün iktisadî ve sosyal meselelerinin tam mânâsiyle benimsenmeyişinin sebep olduğu bazı noksanlıklar görüyor ve aşağıdaki satırlarda hem o noksanlara temas etmek, hem de kendi san'at anlayışımızı belirtmek istiyoruz.

Bu gün yer yüzündeki san'at cereyanları, muhtelif şekiller arzeder gibi göründüğü halde, bunları menşeleri ve dayandıkları nazariyelere göre üç grupta toplayabiliriz:

Birincisi, burjuva san'at telâkkisidir ki; kendi menfaatlerini, memleketlerindeki ve dünya yüzündeki büyük sermaye sahibi sınıfın menfaatleriyle alâkadar gören ve sınıf savaşının seyri ile kapitalist cemiyeti bekliyen âkibetleri iyice bildiklerinden, tarihin akışını geciktirebilmek ve hem sınıflarının hem de kendilerinin iktisadî ve sosyal imtiyazlarını mümkün olduğu kadar uzun müddet devam ettirebilmek için gayret eden burjuva sanatçı'arı tarafından benimsenmektedir. Temelleri idealist felsefeye dayanan ve sanat, sanat içindir tezini müdafaa eden bu sanat görüşünün gayesi; halk kütlelerini uyutmak, sınıf şuuruna erişebilmelerine mani olmak ve dinleri âlet ederek onları, dünya işleriyle meşgul olmayan, halinden memnun, araştırıcı zekâdan ve haklarını arama kabiliyetlerinden mahrum insan sürüleri haline getirmektir.

İkinci grup; dünyamızın kurtuluşunu, insanların insanlar ve milletlerin milletler tarafından istismarının yok edildiği, emeklerinin ve kabiliyetlerinin karşılığını alabilen insanların yaşayacağı sınıfsız bir cemiyete geçişte bulan sanatçıların sanat anlayışıdır. Bütün gayretlerini, topluluğun sosyal ve iktisadî kalkınması uğruna harcayan bu sanatkârlar; insanlığın iyiliği için çalışan idealistler olmakla beraber, aynı zamanda sınfî durumlarını da kavramış ve şahsî menfaatlerini, çalışan ve istismar edilen yoksul halk topluluklarının menfaatlerinin tahakkukuna bağlamışlardır. Bunların pek çoğu halk arasından çıkmakta, fakat içlerinde, burjuva saflarında yetiştiği ve maddî menfaatleri o sınıfla işbirliği etmelerini gerekli kıldığı halde, insan yığınlarının çektiği ıztıraba yabancı kalamıyarak sınıflarını terkeden ve büyük ekseriyetin kurtuluşu için çalışan namuslu burjuva aydınları da bulunmaktadır.

Üçüncü grupu ise; kapitalist ve emekçi sınıflar arasındaki amansız mücadelede mütereddit durumda kalan ve realist bir dünya görüşü noksanlığının sebep olduğu kararsızlık içinde bocalayan küçük burjuva aydınlarının çeşitli sanat anlayışları teşkil eder. Bu grupun arasına, tarihin iktisadî zaruretlerini tam mânâsiyle kavramadan yalnız insanlığı olan sevgileri yüzünden halkçı geçinmek isteyen ve bunun için bütün sanat çalışmaları marazî bir humanisme'den ileri gidemiyen zümre ile sosyalist ve halkçı oldukları halde bir takım psikolojik sebepler, şahsî iğbirarlar ve yanlış görüşlerden dolayı sanat çalışmalarını sınıflarının siyasî aksiyonlarına uyduramayan ve çoğu zaman da saflarını terk eden bazı sanatçıların şahsî sanat anlayışlarını katabiliriz.

Bütün köksüz, geçici, kararsız ve ferdî sanat cereyanları bu grupa dahildir.

Bu cereyanların dünya yüzündeki tipik ve şöhretli mümessillerinden birkaçını aşağıya alıyoruz:

Sürrealizmin bayraktarlığını yapan Salvador Dali, dejenere Oscar Weild, hedefsiz humanist Panait İstrati, existentialist Jean Paul Sartre, ıztırabın romantizmini yapan Paul Valery, burjuva cemiyetinin cinsî hayatındaki rezaletleri teşhir etmekte ustalık gösteren humorist Pitigrilli, edebiyat âlemine "İnsanlığın Hâli" ismindeki eserini verdikten sonra saflarını terkeden ve şimdi, De Gaul'ün hususî kâtipliğini yapan André Malraux, kurtuluşu intiharda bulan kararsız Stefan Zweig, eski komünist (!) yeni mistik André Gide, memleketimizde Fontamara'siyle sevilen fakat son zamanlarda tamamiyle reaksiyoner bir kisveye bürünen İgnozo Silone, Artur Keostler, ve nihayet Jean Cassou.

Bunlardan gayri bir de Picasso vardır ki, beynelmilel şöhreti ve yakın devre resim sanatına yaptığı büyük tesir bakımından üzerinde durmayı lüzumlu bulduğumuz bu sanatçının, adı etrafında, dünya sanat çevrelerinde gürültüler kopmakta, bazıları tarafından büyük üstat diye takdir edilip sevildiği halde, bazı yerlerde en âdi sıfatlara lâyik görülerek takbih edilmektedir.

Memleketimiz sanat çevrelerinde de Picasso leh ve aleyhtarlığı hayli moda olmuştur.

Türk basınında, Picasso hakkında çıkan tenkitlerin en güzellerinden biri, bundan birkaç ay önce yayınlanan ve maalesef neşir hayatını devam ettiremiyen "Yeni Sanat" dergisindeki Arslan Kaynardağ imzalı yazıdır.

Bu arkadaşın da güzel bir şekilde belirttiği gibi; pembe, mavi ve kübik çağı diye yasıflandırılan çalışma devrelerinde, şahsiyetinin evrimini yapmak ve bu meyanda resim tarihinin evrimini aksettirmek endişesi ile karşı-

Devamı 4 de

RAKAMLAR-GERÇEKLER

İdhalât ve İhracat

Dış ticaret ile dış politika omuz omuza yürür.

Aşağıdaki rakkamlar bu gerçeğin birer delilidir:

(Rakkamları üç sıfır ilâvesiyle okuyunuz.)

İdhalâtımız

	1938 Türk lirası
Almanyadan	70441
İngiltereden	16794
Amerikadan	15680
İtalyadan	7120
Sovyetler Birliğinden	5891
Çekoslovakyadan	5776
Belçikadan	2424
Hindistandan	2232
İsveçten	2300
Fransadan	1972

	1946 Türk lirası
Amerikadan	70131
İngiltereden	43258
İsviçreden	17330
İsveçden	14063
İtalyadan	12980
Hindistandan	9805
Filistinden	8914
Avustralyadan	7394
Suriyeden	4305
Çekoslovakyadan	4193

Yukarıki listeye, küçük idhalât rakkamları katılmamıştır. Yakın komşularımızla ticaret münasebetimiz de pek düşüktür.

İhracatımız

	1938 Türk lirası
Almanyaya	60210
Amerikaya	17769
İtalyaya	14563
Sovyetler Birliğine	5140
Çekoslovakyaya	4998
İngiltereye	4942
Fransaya	4758
Romanyaya	3293
Yunanistana	2851
Belçikaya	2579
Hollandaya	2159

	1946 Türk lirası
Amerikaya	82730
İngiltereye	75647
Filisitne	38693
Yunanistana	37942
Mısıra	30166
İsviçreye	28175
İsveçe	26648
Fransaya	17999
Belçikaya	12109
Suriyeye	7198

Okuyucularımız bazı yılların idhalât ve ihracat yekûnlarını aşağıdaki tabloda görebilir:

Yıllar	İdhalât Türk lirası	İhracat Türk lirası
1923	144788	84651
1930	147550	151454
1935	88822	95861
1939	118248	127388
1945	126166	218928
1946	223931	432094

1923 - 1946 arası yani 24 yılın dış ticaret muvazenesi bakımından durum memleketimizin lehinedir. Bu müddet içinde idhalâta nazaran ihracatımız 241,967,000 lira fazladır.

Cumhuriyetin ilânından sonra tam yedi yıl dış ticaret muvazenemiz daima aleyhimize olarak bozuk gitmiştir.

Lâiklik Davası

Lâik Türk hâkimi, Allahın inzal ettiği ile hükmetmiyor. "Allahın inzal ettiği ile hükmetmiyenler kâfirdir." (Maide suresi, 44).

Yazan: Faik Muzaffer AMAÇ

Anayasamıza göre, Türkiye devletinin bir dinî mevcut değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisi Kur'an ile, ahkâmı şer'iye ile bağlı değildir. Günün medenî ihtiyaçları icap ettirdikçe Meclis Kur'andaki emirlere tamamen aykırı kanunlar koymakta serbesttir. Netekim lâik Türkiye Cumhuriyetinde Kur'an hükümlerine aykırı kanunlar yapılmıştır, yapılmaktadır ve yapılacaktır. Meselâ:

Kur'anda Bakara suresinin 276 ncı âyetinde Allah, faizi mutlak mânâda haram kılmıştır. Halbuki 2279 sayılı kanun, faizden para kazanmak işini düzenlemektedir. Bakara suresinin 282 nci âyetinde iki kadının şahitliği ancak bir erkeğin şahitliği yerine geçeceği tasrih edildiği halde kanunlarımız şahitlikte de kadın ve erkek arasında hiçbir fark gözetmemiştir. Nisa suresinin üçüncü âyetinde Allah bir erkeğin dört kadınla nikâhlanmasına müsaade ettiği halde kanun koyucumuz bu müsaadeyi vermemiştir. Nisa suresinin 10 uncu âyetinde Allah, erkek çocukların kızlara nazaran iki misli miras almalarını emreylediği halde medenî kanunumuz erkek ve kız çocuklarının aynı hisseye müstahak olduğunu bildirmektedir. Nisa suresinin 33 üncü âyeti serkeşlik eden karıları döğmek hakkını kocalara verdiği halde, ceza kanunumuza göre müessir fiil mutlak mânâda suç sayılmaktadır. Maide suresinin 38 inci âyetinde, Allah (hırsızlık edenin elini kesin) diye emretmiştir. Halbuki ceza kanunumuz bu emir hilâfına hırsızın sadece hapsedilmesini âmirdir. Bakara suresinin maktuller hakkında kısası emreden 179 uncu âyeti de lâik Türkiye Cumhuriyeti müdevvenatı ile hükümsüz bırakılmıştır. Nur suresinin 2 nci âyetinde, Allah (Zina eden kadın ve erkekten her birine yüzer değnek vurun) diye emretmiştir. Fakat bu gün kanunlarımızda değnek vurma cezası diye bir şey yoktur....

.... Lise proğramında da felsefe öğretmeninin şu vazifeleri belirtilmektedir:

"Felsefe derslerinin esaslı amaçlarından biri de müsbet ilimlerin ayrı ayrı vermeleri lâzım gelen pozitif ilim görüşünü şuurlu ve sistemli bir zihniyet haline getirmektir." (Lise proğramı S: 17)

"Öğretmen bu derste, vakıaları T a b i a t ü s t ü kuvvetlerle izah etmenin ilim zihniyetine uygunsuzluğunu iyice anlatacaktır." (Lise proğramı. S: 17, madde 12)

Lise proğramının bu cümlesinde geçen T a b i a t ü s t ü kuvvet ne demektir? Allah tabiat üstü bir kuvvet değil midir? Proğramın emrine göre öğretmen, talebeye ilim zihniyetini aşılayacak, hâdiselerin tabiat üstü kuvvetlerle (yani Allah mefhumu ile) izah edilmesinin doğru olmadığını söyleyecek. Bu ne demektir? Bunun açık mânâsı öğretmen talebelerde mevcut dinî inançların yanlış olduğunu anlatacak demektir. Çünkü dinî inanlara göre hiçbir hâdise, Allahın izni olmadıkça vubu bulamaz. Dinî inançlara göre Allah (ol) demekle bir hâdise oluverir. Halbuki Felsefe öğretmeni, proğrama göre, bu düşüncenin ilim zihniyetine uygun olmadığını, hâdisenin izahında tabiat üstü kuvveti, yani Allahı hiç karıştırmamak lâzım geldiğini söyleyecek; hâdiselerin sebebinin tabiat üstünde değil, fakat bizzat tabiatta aranması gerektiğini talebeye öğretecektir. Proğramın bu maddesine göre, felsefe öğretmenine:

1) "Yeni doğmuş bir çocuk. doğar doğmaz konuşabilir mi?" diye sorulursa felsefe öğretmeni "İlim böyle şey kabul etmez. Buna inanmak ilim zihniyetine aykırıdır." demek mecburiyetindedir. Halbuki Kur'anın Meryem suresinin 31 inci âyetinde İsanın doğar doğmaz konuştuğu bildirilmektedir.

2) "Üzerinde koruyucu hiç bir kimyevî madde bulunmadığı halde ateşin içine atılmış bulunan bir insanın ateşte yanmaması mümkün müdür?" diye sorulursa öğretmen yine, proğramın bu maddesine göre "Böyle şey olmaz." demek mecburiyetindedir. Halbuki Kur'anın Enbiya suresinin 69 uncu âyetinde bunun mümkün olduğu yazılıdır.

3) "Bir sopa parçasının canlı bir yılan haline gelmesi mümkün müdür?" diye sorulursa öğretmen, proğramdaki maddeye göre bunun mümkün olduğunu söyleyebilir mi? "Hayır. Bu olamaz." diyecektir. Halbuki Ârâf suresinin 107 nci âytine göre bu da olmuştur.

4) "Bir öylüye bir ineğin kuyruğu vurulmakla ölü dirilebilir mi?" sorusuna da öğretmen "Hayır" cevabını verecektir. Halbuki Kur'anda, Bakara suresinin 73 üncü âyetine göre, ölü, ineğin kuyruğu vurulmakla, dirilmiştir.

5) "Çamurdan yapılmış bir kuş şekli, üfürmekle canlanabilir mi?" sorusuna öğretmen "Canlanır" diye cevap verebilir mi? Halbuki Kur'anın Maide suresinin 110 uncu âyetine göre bu da olmuştur.

Misalleri çoğaltmak mümkün, fakat lüzümsüzdur. Proğramın cümlesini tekrar okuyorum:

"Felsefe öğretmeni hâdiseleri tabiat üstü kuvvetlerle izah etmenin ilim zihniyetine uygunsuzluğunu talebeye iyice anlatacaktır."

Hâdiseleri tabiat üstü kuvvetlerle (yani Allah mefhumu ile izah etmedikçe mucize anlaşılamaz. Hâdiselerin tabiat üstü kuvvetlerle izah edilmesinin yanlış olduğunu anlatmak mucizeyi inkâr etmek demektir. Proğramın yukardaki cümlesi felsefe öğretmenine, mucizeyi inkâr etmek ve talebelere bu yolda telkin yapmak vazifesini yüklemiştir. Proğramın bu emri yerine getirilirken talebelerin dinî hislerinin zedelenmemesine imkân var mıdır?

İlk okul beşinci sınıf tarih kitabının 203 üncü sahifesinde de şu cümleler vardır:

"Eskiden din ile dünya işleri birbirinden ayırt edilmezdi Cumhuriyetin en büyük iyiliklerinden biri din ile dünya işlerini birbirinden ayırmış olmaktır."

Lâik Türk okullarında, lâiklik inkılâbının pek tabiî bir neticesi olarak talebelere telkin edilen bu fikir, hakikî bir müslümanın dinî inançlarını rencide edecektir. Çünkü İslâm dini hem dünyaya, hem de ahrete müteallik emirleri ihtiva etmektedir. Halbuki ilk okul tarih kitabından aldığımız bu cümlede, dinin dünya hayatına karışmaması lâzımgeldiği anlatılmaktadır. Bu cümle ile Kur'anın dünyaya ait hükümlerinin bugün artık eskimiş olduğu, tatbik edilmesinden fayda yerine zarar hasıl olacağı fikri telkin edilmiş olmuyor mu? Bu fikir bir müslümanın dinî inançlarını rencide etmez mi? Tarih kitabının bu cümlesi Kur'andaki şu âyetlere aykırı değil midir?

"Yoksa kitabın bir kısmına inanıp bir kısmını tanımıyor musunuz? Artık bunları işleyenlerin dünya diriliğinde cezası rüsavaylık, kıyamet gününde de azapların en şiddetlisine uğratılmaktır." (Kur'anın Bakara suresi 85 inci âyet) "Her kim Allahın inzal ettiği ile hükmetmezse işte onlar kâfirdirler." (Kur'anın Maide suresi, 44 üncü âyet)

Görülüyor ki, bir müslüman Kur'anı bir bütün olarak almak, bunun bütün ahkâmını kabul etmek mecburiyetindedir.

"Zaman ile ahkâm tegayyür eder." kaidesi, hakkında Kur'anda sarahat bulunmayan hususlarda carî olup Kur'anın hükümler asla değiştirilemez. Zira:

"Mevrid-i nasta içtihada mesağ yoktur."

Kur'anın ahrete müteallik kısımlarını alıp bunun dünyaya müteallik emirlerini hiçe sayınak, yani din ile dünya işlerini ayırt etmek Kur'anın cevaz vermedği bir keyfiyettir. Halbuki ilk okul Tarih kitabı ile dünya işlerinin ayırt edilmemiş olmasını bir gerilik, bunun ayrılmasını da ilerleme olarak göstermekte ve talebeye bu fikri telkin etmektedir. Bu fikir talebelerin dinî hislerini kötülemez mi? Atatürk inkılâbını ve bilhassa lâiklik inkılâbını değerlendirmek için bu çeşit dinî inançların kötülenmesi zarurî değil midir?

Her vatandaşın itaat etmekle mükellef olduğu kanunlar arasında Kur'anın hükümlerine aykırı bulunanlar yok mu? Kanunları yapan B. Millet Meclisinde gayri müslim milletvekilleri dahi yok mu? Halbuki, Kur'anın Nisa suresinin 59 uncu âyeti; "Ey iman edenler, Allaha, Peygambere ve s i z d e n olan ulül'emre itaat edin." demiyor mu?

Diyanet İşleri Reisliğinin çıkardığı "Kur'an Dili" adlı kitabın 1375 inci sahifesinde:

"Müminlerden bulunmayan ulül'emre itaat dînen vacip kılınmamıştır." diye bir kayıt yok mu? Bu vaziyet karşısında Türkiye Cumhuriyetinin lâik müdevvenatından Kur'anın emirlerine aykırı bulunanlara müslim vatandaşlar itaat etmesinler mi?

Lâik bir devlette, devlet işleri görülürken, bu işlerin dinî esas ve inançlar'a uygun olup olmadığı asla araştırılmaz. Meselâ: B. Millet Meclisi Kur'ana aykırı kanunlar koymuştur ve koyacaktır. Savcılar, lâik kanunların tatbikını talep ederlerken, din kaidelerine bağlılıklarını iddia edemezler. Hâkimlere gelince: Maide suresinin 44 üncü âyetinde: "Herkim Allahın inzal ettiği ile hükmetmezse onlar kâfirdirler." deniyor. Halbuki lâik Türk hâkimi Allahın inzal ettiği ile değil, esası İtalyancadan alınan ve bir çok hususlarda Kur'ana aykı-

Devamı 4 de

APAÇIK DOSDOĞRU

Talebe-i Ulûm!

Yazan: ADİLOGLU

Gün olur; apansızın bir "İsterük." vâveylâsiyle koskoca şehir yerinden oynar. Neyi istediklerini öğrenmemize vakit kalmadan ikinci bir vâveylâ başlar, bu da: "İstemezük" teranesidir.

Yine, neyi istemediklerini araştırmaya koyulurken, birdenbire vâveylâ ve terane değişir. Seksen yıldır bu "İsterük", "İstemezük" figanı devam etmektedir.

Onlar, zaman oldu şeriat istediler, hürriyet istediler, istibdatı alkışlardılar. Zaman oldu, matbaa yıktılar, kitap, gazete yaktılar ve ardından demokrasi demokrasi diye feryet ettiler.

Atatürk'e ağladılar. Göz yaşları kurumadan Kâzım Karabekir'i kucakladılar. Mareşali kucaklarda taşırken, İnönü'ye küstüler... Sıra İnönü'yü alkışlamaya gelince, bütün hayranlarına sırt çevirdiler.

Nâzım için ağladılar. Biraz sonra ona sövmekte de mahzur görmediler.

Biz, bu Arap saçını çözecek, bu aşureyi tehlil edecek değiliz.

Bir "Gençlik" havasıdır esiyor. Türkiyede üniversite çağında en az bir buçuk milyon genç var. Bunun beş altı bini diyelim ki, aydındır. Bunların geriye kalan "Karanlık" tan haberleri var mıdır?

Çift süren, bez dokuyan, balyoz sallayan milyonlardan haberleri var mıdır?

Onların da bir istedikleri ve bir istemedikleri olduğundan haberleri var mıdır?

Ve haberleri var mıdır ki, gençlik her bakımdan bir eksikliktir: O, münevver değildir, ancak bir münever namzetidir. Onun okumaya, öğrenmeye ve konuşmadan uzun uzun dinlemeye şiddetle ihtiyacı vardır.

Üniversite, siyasî spekülâsyon ocağı değildir. Ona mensup olan gençliğin vazifesi de günlük politika pistinde tur yapıp durmak değil, bilgi güneşinin altında hamlıktan kurtulmaktır.

1950 yılında bir "Talebe-i Ulûm" olmak ve iki günde bir "Terane" değiştirmek ile üniversite gençliği değerlenmez, ancak zelil olur, hakir olur!

İdeoloji Krizi

İdeolojisi olmayan fertler, mensup bulunduğu sınıfın yaratacağı partiyi seçmekten âcizdirler.

Yazan: Mustafa BÖRKLÜCE

Hangi millet veya memlekette olursa olsun, mevcut istihsal âletlerinin durumuna uygun istihsal tarzı ve bu yüzden hasıl olan istihsal münasebetleri sınıfları meydana getirir. Ayni menfaate sahip fertler, menfaatlerini müdafaa için gösterdikleri tesanüt, teşkil ettikleri sınıfın görüş tarzını ve şuurunu yükseltir. Şuur da ideolojiyi doğurur.

Bu umumî determine mehengi içinde bizim memleketimizin durumunu inceleyelim: Bir takım insanlar, bizde sınıfların olmadığını iddia ederler. Bu fikir ve kanaat tamamiyle yanlıştır. Çünkü, sınıflar yukarıda formülleştirdiğimiz gibi istihsal münasebetlerinden doğar. Bu memlekette istihsal sistemi, yani başkalarını kendi hesabına çalıştırıp istismar etmek üzere emek satın alanlarla, emeğini satanlar yokmudur?. Elbette ki var. Öyle ise sınıflar da vardır. Bu iddialarının zayıf ve yersiz olduğunu görünce, gene derler ki: Teknik zayıf olduğu için, sınıflar da iyice belirmemiştir. Bu da yersiz ve yanlış bir görüştür. Tekniğin zayıf veya yüksek oluşu sınıfların varlığını, yokluğunu ispat etmez, ancak bir milletin medeniyet seviyesini gösterir. Bunların göremedikleri ve karıştırdıkları mühim nokta şudur: Mesele sınıfların varlığı, yokluğu değil, sınıf şuuru bahis mevzuudur. Evet, sınıf şuuru yoktur. Veyahut da, yok denecek kadar azdır. Şuura sıkı sıkıya bağlı olan ideoloji krizi vardır. Bu şuursuzluk ve ideoloji krizi neden ileri gelmektedir? Bu suali cevaplandırmak için, eğer problemi metafizik metoda kapılarak mücerret durumda göründüğü gibi alırsak, yapılan analizden çıkarılacak netice yanlış, ve bu yüzden de varılacak kanaat realiteye aykırı düşer. Meseleyi diyalektik metoda dayanarak ele alır, durumun doğuş sebebini, âmilini teşhis ederek, seyrini takip edersek, varılan netice realiteye uygun, taşınacak kanaatte daha sağlam olur.

Osmanlı İmparatorluğu, kaynağı Orta Asya olan Doğu tipi derebeylik içtimaî nizamını yürütürken, Batı devletleri elde ettikleri yeni teknik ve onun üstünde kurdukları yeni strateji sayesinde imparatorluğu çökertmiş, onun kolunu, kanadını budamış, nihayet parçalayıp tamamiyle istilâ altına düşürmüşlerdi. Uzun tarih içinde varlığını ispat etmiş olan bu millet, esareti hazmedemeyip, şahlanmış ve istikâllini kurtarmıştır. İmparatorluk idare usulünün yıkılmasından sonra, kurulan cumhuriyet rejimi, Batı devletlerinde o l d u ğ u g i b i, d e m o k r a s i p r e n s i p l e r i n e uyamayıp, demokrasinin alfabesi olan insan haklarına riayet etmemiştir. (*) Doğunun tarih boyunca idare usulü, gelenek ve göreneği alışkanlığiyle nev'i şahsına münhasır bir devletçilik sistemi kurmuştur. Bu suretle de, sınıf menfaatlerini ve bundan doğan sınıf tezatlarını inkâr etmiştir. Buna rağmen determine, iktisadî temel üzerinde sınıfları tasnif etme seyrine devam etmiştir. Yalnız, durumu hâkim olan Halk Partisi, totaliter bir zihniyetle insan haklarına karşı müeyyide olarak kullandığı terör baskısı altında temsil ettiği zümrenin çırıl çıplak menfaatini korumaktan başka, ne kendinin ideolojisi vardır, ne de, diğer sınıflarda sınıf şuurunun yükselmesine müsaade etmiştir. Onları kültürden ve ideolojiden mahrum bırakıp yirmi beş sene körükörüne sürüklemiştir.

İkinci Dünya Savaşında kazanılan zafer yüzüsuyu hürmetine dünya çapında esmeğe başlayan demokrasi havası, bizim hudutlarımızı da aşıp, serinletici bir rüzgâr halinde esmeğe başladı. Daima kurutucu sam yeline göğüs germekten benizlrei solan vatandaşlar, bu şekil serinliğe alışık olmadıkları için, birdenbire şaşırdılar. Sevinç yüzünden hasıl olan hercümerç içinde, bir kaynaşmadır başladı. Çeşitli partiler fışkırdı. Lâkin, geçen zamanda şuurunu bulamayan sınıfların elemanları, şu veya bu partiye gelişigüzel sokuldu. Yağma Hasanın böreği kabilinden halk kütlelerini bir paylâşmadır gitti. Öyle ya, şuuru, ideolojisi olmayan fertler, mensubu bulunduğu sınıfın, yaratacağı partiyi seçmekten âcizdirler. İşte son zamandaki, keşmekeş de bu yüzden doğdu. Eğer demokrasi inkıta yapmaz, mevcut engel ve pürüzlerden kendini sıyırıp, normal seyrine devam edebilirse, (Çünkü bizde daha demokrasinin ismi, cisminin de gölgesi dolaşmaktadır.) Bu kaynaşmaların neticesi, sınıflar şuurlanmakta gecikmez, sınıfları temsil etmek mecburiyetinde olan partiler de ideolojilerini bulurlar ve ideoloji krizinden de kurtulurlar. Bu suretle de gözler bağlı, köşe kapmaca oyununa nihayet verilmiş olur.

LÂİKLİ DAVASI

Baştarafı 3 de

rı olan Türk Ceza Kanunu ile ve yine aslı İsviçreden alınmış olan Medenî Kanun ile hüküm veriyor. Netice çıkarmağa lüzum görmeden malûmları tekrar ediyorum:

Lâik Türk hâkimi Allahın inzal ettiği ile hükmetmiyor. "Allahın inzal ettiği ile hükmetmiyenler kâfirdirler." (Maide: 44)

Öğretmenler için de durum aynen böyledir. İlim zihniyetini aşılamak ve Atatürk inkılâplarına bağlı vatandaşlar yetiştirmekle mükellef bulunan öğretmenler bu mukaddes vazifelerini ifa ederlerken, 14 asır evvel konmuş olan hukuk kaidelerini ve ilim zihniyetine aykırı inançları nazarı itibare alamazlar. Bunun aksini arzulayanlar medreselere hasret çekenlerdir.

Bu yazı, Diyarbakır Birinci Asliye Ceza Mahkemesinde, duruşması aleni olarak yapılan 948/200 sayılı dâva dosyası içindeki 22/Aralık/1949 tarihli müdafaanameden alınmıştır.

SOSYALİSTÇE SANAT ANLAYIŞI

Baştarafı 2 de

mıza çıkan Picasso, son zamanlarda hem toplum meseleleriyle alâkadar olmağa hem de seramikçiliğe başlamıştır. Yaptığı tabak, vazo, testi ve ibrikleri, konularını mitolojiden ve Greklerin kır hayatından aldığı resimlerle süslemekte ve boyacılığa, kimyaya, toprak çalışmalarına ait derin vukufu yüzünden pek tabiî, muvaffak da olmaktadır. Ve Picasso'nun ileri görüşlü bir sanatkâr olduğu da inkâr edilemez. Yalnız biz, bu yazıda takıldığımız bazı noktalar üzerinde durmak istiyoruz.

Arslan Kaynardağ aynen şöyle söylüyor:

"Bazıları bütün özlemlerimizi kaba bir materyalizmin içine sığdırıyorlar. Başta gelen gıda meselesi ve sağlıktır. şüphesiz. Bunlar başta gelir.

Gelir, fakat yaşamamızın hepsi bu değildir ki... Gittikçe iyileşen, doğrulaşan, güzelleşen bir dünyada bulunmayı isteriz. Aç bir insan için ekmek kuru da olsa önemlidir. Kuru ekmeğin günleri sürüp gitmeyecektir. Taze ekmek, taze katık, daha iyi bir azık elde etmek için çalışmaya başlanır. Gün gelecek bütün insanlar sağlam, neş'eli ve gürbüz olacaklardır. İsteyeceklerdir ki artık sofralarında yemekleriyle beraber çiçekleri de bulunsun. Masalarına topraktan, tahtadan, aleminyumdan ve kaba camdan v. s. den kaplar yerine birer sanat eseri olan eşya gelsin. Masa örtüsünde baharlar açsın. Yediveren gülleri koyacağımız vazolar birer üstün eser olsun. Dinamik olan sanat adamı işte böyle düşüncelerden uzak kalamıyacaktır."

Evet, insan topluluklarının ilerideki ihtiyaçlarını da gözönünde bulundurmak ve çalışmalarını bu ihtiyaçlara hasretmek bir sanatçının hakkıdır. Buna kimse de müdahale edemez. Fakat, bu arkadaşın kaba bir materyalizm diye vasıflandırdığı gıda ve sağlık meselesi bu gün henüz halledilmiş durumda değildir ki... İnsanların büyük bir çoğunluğu, maalesef daha hâlâ, bu en tabii haklarından mahrumdurlar. Hepimizin malûmu olduğu gibi; bir tarafta bu hakları gaspeden kapitalist âlem, diğer tarafta yiyecek ve sağlık meselelerinin hallini isteyen halk yığınları, iki kutup şeklinde ve kıyasıya mücadele halindedirler.

Dünyamızın iktisadî ve bundan mütevellit siyasî buhranlar içinde yuvarlandığı, kapitalist istihsal sistemi ve onun doğurduğu emperyalist canavarı ile halk topluluklarının ölüm, kalım savaşı yaptığı şu anda, sanatını bu günün realitelerine uyduramıyan ve topluma en faydalı olabilmeği gaye edineceği yerde, gelecekteki meselelerle uğraşmayı ön plâna alan bir sanatçının ne derece doğru hareket ettiği münakaşa götürür.

O Picasso ki; Guernica'sında ve b a r ı ş g ü v e r c i n i çizerek harp aleyhtarlığında bulunduğu, borsa oyunlarından ve tablolarının satışından temin ettiği muazzam servetin bir kısmı ile sendikalist hareketlere yardım ederek işçi kütlelerine karşı sempati gösterileri yaptığı ve hattâ komünist partisine âzâ kaydedildiği halde, hiçbir zaman sanatında; harbin tohumlarını bünyesinde saklayan ve işçi yığınlarının can düşmanı olan kapitailst âleme mücadeleye bugünün şartlarına uyarak şuurlu şekilde yer vermemiştir. İşte bunun için Picasso bütün sanat çalışmalarını beş senelik plânlarının tahakkukuna ve insanlığın maddî ve mânevî yükselmesi uğruna hasreden sosyalist cemiyete geçebilmiş milletlerin sanat çevrelerinde konstrüktivist sayılmıyor ve sevilmiyor.

Fransa gibi sosyal mücadelesinin derin ve köklü bir mazisi olan, kültürü ve sanat anlayışı dünyanın en ileri memleketlerinden birinde dahi, gerçek mânâda konstrüktivist ve anlaşır sayılmıyan bir sanatçının; halkının % 80 i okuma yazma bilmeyen ve realiteleri Fransaya hiç benzemeyen memleketimizde taklit edilmesi ve Picasso'culuk çığırı yaratılmak istenmesinin ne kadar saçma olduğu âşikârdır.

Kaldı ki Picossa; şahsiyetini bulma denemelerine başlamadan önce, muhtelif klâsik resim ekollerini incelemiş, rönesans üstadlarına ait, desen, anatomi, perspektifin, renk ve ışık oyunlarının ustaca sentez edildiği tabloları en ince detaylarına kadar kopya edebilme hüneri göstermiştir.

Bizim Picasso'cularımız arasında ise, en basit anlamda bir tabiat kopyacılığı yapamayacak kadar teknik bakımdan zayıf olanlar vardır. Esasen çoğunun kültür seviyeleri de Picasso'yu tam mânâsiyle kavrayabilmelerine müsait değildir. Bu yüzden, çizdikleri eserlerin ekserisi eğri büğrü şekillerden ileri gidememekte ve klâsik resim yapamadıkları için bu tarzda çalışıyorlar diye (Haklı olarak) reaksiyoner çevrelerin istihzalarına maruz kalmaktadırlar. Körükörüne kopyacılık bizde, yalnız resimde değil, bütün sanat kollarında salgın halindedir.

Sakın bunları söylüyoruz diye bizim, beynelmilel sanat hareketlerinin ve inkişaflarının takibine ve memleketimizde uygulanmasına muarız olduğumuz zannedilmesin. Gayemiz; sanatkârın da (Tabiî sosyalist sanatkârın) bir aksiyon adamı ve mücadeleci gibi, beynelmilel realitelerden istifade etmekle beraber kendi mahallî şartlarını da göz önünde bulundurmak zorunda olduğunu anlatmak ve esaslı bir sınıf kültürü ile ileri tekniğin, bugünkü sanatın ayrılmaz parçaları olduğunu belirtebilmektir.

Kısaca ve hülâsa olarak söyleyelim. Bugün bizim anladığımız mânâda gerçek bir halk sanatkârı;

Kapitalist ve emekçi sınıflar arasındaki mücadelede kat'î olarak saflarını tayin etmeli ve bu iki sınıftan birini tercih etmek mecburiyetinde olduğunu bilmelidir. Sağlam bir sınıf kültürüne ve ileri bir tekniğe sahip olmağa çalışmalıdır. İleri kültür ve teknikle teçhiz edeceği sanatının bugünkü gayesinin, mensubu olduğu sınıfın, sınıf mücadelesine faydalı olabilmekten (Âzamî şekilde) ibaret olduğunu kabul etmelidir. Ve bunlardan daha önemlisi, aksiyonun kıymetini takdir etmeli ve herşeyden önce, sınıfî durumunu kavramış bir vatandaş sıfatiyle, mensup olduğu sınıfın siyasî aksiyonuna bizzat katılmalıdır.

Memleketimizin realitelerine de gayet güzel uyduğu için, yazımızı, büyük şair ve ve mücadeleci Nekrasov'un aksiyona çağıran şu sözleriyle bitiriyoruz:

«Şair olmayabilirsin, fakat yurtdaş olmağa mecbursun.»

Orhan Müstecabi

HÜRRİYET

Atatürke sadık kalanlardan biri, Falih Rıfkı Atay Cumhuriyette (Eski devirden bahis ile) yazıyor:

" . . . fikrin peşinde hafiye vardır. Kolundan zaptiye sürükleyip götürüyor. Halk kalabalığı karakol kapısında yüzüne tükürmek için fikrin yolunu bekler. Çünkü ona da bu ders verilmiştir. Yasak fikir zındık işidir, memlekete gireli ekmekte bile bereket kalmamıştır.. Fakat yavaş, yavaş sırdaşlar bulursunuz. Köşelere çekilerek siz yasak fikri söylersiniz, arkadaşınız yasak şiiri okur. Gözleriniz zaptiye kapısının adamı olduğunu bildiğiniz sakallı mubassırın yoluna dikilmiştir... Amma korkulu fikirler devri meşrutiyetle bitmez... Meşrutiyetin, hiç bir sansür olmadığı zamanlarda bile hürriyet demek olmadığında şüphe etmezsiniz... Meşrutiyet, hürriyeti alabildiğine geri fikrin, basma kalıp inanışların işine yaradı. Şeriatçı dilediğini yazar, ağzına geleni söyler, söver ve kükrerdi. İleri fikir linç ve taşlanma korkusu altında idi. Devlet sizinle beraber de olsa size karşı görünürdü. İleri fikrin üstünde, yahudi kolları üzerindeki Nazi pazubendleri gibi, her devrin ayrı bir yaftası vardır.,. Acaba köylüyü toprak sahibi kılmak isteyenler mi, yoksa onu topraksız bırakmak isteyenler mi kızıl tehlikeyi yayar, sualini soracak olsanız, sizin de ayni damgayı yiyeceğinize şüphe mi var?

Bu gün asıl korkulu şey hiç bir kanunun kısmadığı bilâkis alabildiğine serbest bıraktığı fikir hürriyetinin kullanılamamakta olmasıdır...

Gerçek hürriyetin beşiği üniversite olduğu gizi mezarı da odur. Üniversitenin, hür düşünme ve kayıtsız şartsız öğretme cesareti kırıldığı zaman, bir memlekette fikirden korkulduğu zaman, hür fikre karşı kutsî kuvvetini sadece bilgiden ve düşünüşten alan, tartışmadan ve tenkidden başka silâh arandığı zaman Ortaçağ karanlığından çıkmış olduğumuza inanabilir miyiz?..."

Görülüyor ki, Atatürke sadık kalanlar "Diktatörlük" zamanındaki fikir hürriyetini şu "Demokrasi" devrinde kaybetmiş olmanın elemi içinde bulunuyorlar. Fakat Atatürke sadık kalanlar C. H. P. sağ kanadının baskısı altında, belleri iki büklüm hâlâ ayni partiden medet umuyorlar..

A. R.

GERÇEK
Sahibi ve neşriyatı fiilen idare eden:
Orhan MÜSTECABİ
Abone: Yıllığı 500 kr.
Altı aylığı 250 kr.
Dizgi: Rıza Koşkun Matbaası
Baskı: Boşboğaz Matbaası
No: 59 - İstanbul
İdare yeri: Ankara caddesi